

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
“NAXÇIVAN” UNİVERSİTETİ
FƏNN SİLLABUSU

Təsdiq edirəm: _____ **X.Əliyeva**
Tarix: 10 fevral 2022

Fənnin təsviri	Fənn (adı, krediti)	Dinlər tarixi , 4 kredit
	Fakültə	Xarici Dillər
	İxtisas	Dinşünashq 050202
	Səviyyə (bakalavriat, magistratura)	Bakalavriat
	Kurs	II
	Semestr	Yaz, 2021-2022 – ci tədris ili
	Təlimçi	Xəlilov Sabir Hüseyn oğlu
	e-mail	hüsenoglusabir@gmail.com
	Telefon	070-226-20-22
	Dərs günləri və saatları	II gün, IV gün
Tədris dili	Azərbaycan dili	
Baza/ Seçmə	Baza	
Tələb olunan dərsliklər və dərs materialları	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prof. Dr Günay Tümer, Prof. Dr. Abdurrahman Küçük , Dinlər Tarixi, Ocaq yayımlar, Ankara 1997 2. Arnulf Zitelmann, Dünya Dinləri, İnkılap, 2000 3. Prof. Dr Günay Tümer, Prof. Dr. Abdurrahman Küçük , Dinlər Tarixi, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1995 4. Ömer Erdoğan, Barış, Kalipso yayımları, İstanbul, 2010	
İstifadə ediləcək web sahifələr	Islamansiklopedisi.org	
Fənnin xülasəsi	Fənnin tədris zamanı milli və müasir dinlərin ibadət tərzləri, dini inanclar, tanrı anlayışı və əməl əsaslarının öyrənilməsi.	
Fənnin məqsədləri	Tələbələrin bütün dinlərin əsas xüsusiyyətlərinə yiyələnməsi və dinlərin müştərək xüsusiyyətlərinin qarşılaşdırılmasıdır.	
Öyrənmə nəticələri	Kursun sonunda tələbələr bilməlidir: <ol style="list-style-type: none"> 1. İkin qəbilə dinlərinin inanc sistemi 2. Milli dinlərin inanc və ibadətləri 3. Səməvi dinlərin inanc və ibadət sistemləri 4. Milli dinlər arasındakı münasibətlər 5. Səməvi dilər arasında münasibətlər	
Tədris metodları	Mühazirə	Fənnə aid ümumi xarakterli məlumatlar verilir.
	Qrup müzakirəsi	Tələbələrə fərdi mövzuda təqdimatlar verilir və müzakirəsi aparılır.
	Təcrübi məşğələ	Yeni mövzu əyani vəsaitlərin (PPT və video fayllar) nümayişi ilə izah edilməlidir.
	Simulyasiya	Tələbələrə dərsə aid fərdi laborator işləri verilməli və simulyasiya proqramlarından istifadə edilərək nəticələr qeyd edilməlidir.
	Layihə	Fənnə aid ümumi xarakterli məlumatlar verilir
	Digər	Dərsin tədris zamanı mühazirə və seminar məşğələlərinin keçirilməsi nəzərdə tutulur.
Qiymətləndirmə	Mövzunun mənimsənilməsi	Faiz nisbəti (%) və ya bal
	Balların maksimum miqdarı	100 bal
	1. Semestr ərzində toplanmış maksimum bal	50 bal (50%)
	- Dərsə davamiyyətə görə maksimum bal	10 bal (10%)

	- Tələbələrin sərbəst işinə görə maksimum bal	10 bal (10%)
	- Seminar və laboratoriya dərslərinin nəticələrinə görə maksimum bal	30 bal (30%)
	Qeyd: seminar dərslərində tələbənin jurnalda ən azı 3 (üç qiyməti olduğu halda, ona tədrisin bu növü üzrə ballar hesablanır. Əks təqdirdə tələbəyə bal hesablanmır.	
	2. İmtahan nəticələrinə görə maksimum bal	50 bal (50%)
	3. Fənnin mənimsənilməsi qaydası: semestr ərzində imtahan nəticəsinə görə toplanan balların cəmi 50-dən yuxarı olan tələbələr fənni mənimsəmiş hesab edilir. - 51 baldan aşağı – “qeyri kafi” – F - 51 – 60 - “qənaətbəxş” – E - 61 – 70 – “kafi” – D - 71 – 80 – “yaxşı” – C - 81 – 90 – “çox yaxşı” – B - 91 – 100 – “əla”	
	Cəmi:	100 bal (100%)
Qiymətləndirmə metodları	<p>Tapşırıqlar: Sərbəst iş mövzuları verilir və semestr sonu yoxlanılıb qiymətləndirilir.</p> <ol style="list-style-type: none"> Din və tarix kəlməsinin açıqlanması, Dinlər tarixinin mövzusu, Dinlər tarixinin metodu Dinin qaynağı haqqında müxtəlif görüşlər, Monoteizm. İlk qəbilə dinləri ilə əlaqəli anlayışlar. Yaşayan ilk qəbilə dinlərindən nümunələr. Konfutçyus, Taoizm, Şintoizm, Ənənəvi türk dinləri. Hunduizm, Caynizm, Sihizm, Zərdüştlük, Sabiilik. Buddanın həyatı, Buddizmdə ibadət, məbəd, əxlaq. Ümumi məlumat, Tövrat və Zəbur Xristianlıqdan əvvəlki yəhudi məzhəbləri, Müasir yəhudi məzhəbləri Ümumi məlumat, İncillər, Kilsə və Ayinlər. Katolik, Ortodoks, Protestant, Monofizit Yəhova şahidləri, Moonculuq. Babilik, Vahailik, Qadiyanıq Misyonerliyin məqsədi, Misyonerlikdə dialoqa keçid. Dinlərdə ibadət, Namaz, Dua. Oruc, zəkat, hac, Dinlərdə məbəd. <p>Təqdimat: Slaydlarla hazırlanan mövzular təqdimat şəkilində sunulur və qiymətləndirilir.</p> <p>Kollokvium: Semestr ərzində 3 (üç) dəfə yazılı, şifahi və test şəkilində olur və qiymətləndirilir.</p>	
Qaydalar	<p>Davamiyyət: Fənn üzrə ayrılmış bütün saatların 25%-dən çoxunda iştirak etməyən tələbə imtahana buraxılmır.</p> <p>Buraxılmış imtahan və ya tapşırıqlar: Tələbə planlaşdırılan təqdimatda və ya imtahanda iştirak edə bilməyəcəyi təqdirdə əvvəlcədən məlumat verməlidir. Tam sinif iştirakı və təyin olunmuş ev tapşırığını yerinə yetirilməsi gərəkdir. Tədqiqat işlərində, hazırlanmış layihələrdə istifadə olunan mənbələrə istinad verilməlidir. Bununla birlikdə, tələbə tərəfindən təhlil edilmədən, yalnız istinad və sitatlardan ibarət olan hər hansı bir tədqiqat işi qəbul edilə bilməz. Testlər zamanı köçürmə, təyin edilmiş qaydalara tabe olunmadığı təqdirdə tələbə imtahan nəticəsinin ləğv olunması ehtimalı daxil olmaqla cəzalandırılacaqdır. Təqdimatların / layihə sənədlərinin mövzuları fənni tədris edən müəllim tərəfindən əvvəlcədən müəyyənləşdiriləcəkdir. Müəllim ilə əvvəlcədən razılaşdırıldığı təqdirdə digər tələbələrlə əməkdaşlığa icazə verilə bilər.</p>	
Tematik plan		
Həftə	Tarix	Mövzular
		Dərslik / Tapşırıq / Ədəbiyyat

1	22.02.22	Dinlər tarixinə giriş Dinin tərifi. Dinlər tarixinin yaranması və müstəqil bir elm olması. Dinlər tarixində əsas araşdırmalar.	“Din nədir və necə yaranıb yayılmışdır” mövzusunda müzakirə. Prof. Dr Günay Tümer, Prof. Dr. Abdurrahman Küçük , Dinlər Tarixi Səh:1-27
2	01.03.22	Dinin qaynağı Dinin səmavi və ya batil din sayıla bilməsi üçün əsas şərtlər. Səmavi dinlər arasındakı münasibətlər. Batil dinlər arasındakı münasibətlər.	Səmavi və batil dinlərin arasındakı əsas oxşar və fərqliliklərin müzakirəsi. Prof. Dr Günay Tümer, Prof. Dr. Abdurrahman Küçük , Dinlər Tarixi Səh:27-47
3	15.03.22	İlk qəbilə dinləri Fetişizim, Tabu, Mana inancları. İlk qəbilə dinlərində Uca yaradan anlayışı. Günümüzdə yaşayan qəbilə dinləri.	Qədim dinlər və türk dinlərinin oxşarlıqları. Prof. Dr Günay Tümer, Prof. Dr. Abdurrahman Küçük , Dinlər Tarixi Səh:47-57
4	29.03.22	Milli Dinlər (Konfutçyus, Taoizm, Şintoizm, Ənənəvi türk dinləri) Konfutsi dininin inanc ibadət və əxlaq sistemi. Taoizm dininin inanc ibadət və əxlaq sistemi. Şintoizm dininin inanc ibadət və əxlaq sistemi. Qədim türk dinlərində tanrı və axirət anlayışı.	Hindçin dinlərinin qədim türk dinləri ilə inanc və əməl baxımından müqaisəsi. Prof. Dr Günay Tümer, Prof. Dr. Abdurrahman Küçük , Dinlər Tarixi Səh:57-96
5	05.04.22	Milli dinlər (Hunduizm, Caynizm, Sihizm, Zərdüştlük, Sabiilik) Brahmanizmin müqəddəs mətnləri, kast sistemi və inanc sistemi. Caynizm və Ahimsa anlayışı. Sihizmin dini inancları və yeddi K sistemi. Zərdüşlüyün özünə əsas aldığı müqəddəs mətn toplusu və inanc əsasları. Sabiilik digər adı ilə Mandeizmin yaranma tarixi və Nasuralar.	Quru Nanakın yaratmış olduğu dini inanc sisteminin müasir dinlərdən fərqlərinin araşdırılması və təhlili Prof. Dr Günay Tümer, Prof. Dr. Abdurrahman Küçük , Dinlər Tarixi Səh:96-159
6	12.04.22	Buddizm Sidharta Qautamanın həyatı və inkişafı. Tripitaka, Sutra və Sanqa anlayışlarının izahı. Buddizmin məzhəbləri: Mahayana və Hinayana. Sarnat və Kuşınqar şəhərlərinin Buddizmdəki əhəmiyyəti.	Buddizmin səmavi dinlərdən ən çox əlaqəli olduğu dinlərin araşdırılması və müzakirəsi. Prof. Dr Günay Tümer, Prof. Dr. Abdurrahman Küçük , Dinlər Tarixi Səh:159-201
7	19.04.22	Yəhudilik (Yəhudi məzhəblərinə qədər) Yahudiliyin yaranması, Musa və 10 əmr. Şeol, Aden və Gehenna inanclarının yaranması. Yəhudilikdə müqəddəs kitablar (şifahi və yazılı). Yəhudilikdə krallıq dövrü.	Yəhudilikdə inanc ibadət və axirət məsələlərinin araşdırılması və müzakirəsi. Prof. Dr Günay Tümer, Prof. Dr. Abdurrahman Küçük , Dinlər Tarixi Səh:203-232

8	26.04.22	Yəhudi məzhəbləri (Yəhudilik mövzusunun sonuna qədər) Xristianlıqdan əvvəlki yəhudi məzhəbləri. İslamdan əvvəlki yəhudi məzhəbləri. Müasir yəhudiliyin əsasını qoyan yəhudi məzhəbləri. Yəhudilikdə milli və dini bayramlar. Yəhudilikdə əxlaq sistemi.	Yəhudi bayramlarının araşdırılması. Prof. Dr Günay Tümer, Prof. Dr. Abdurrahman Küçük , Dinlər Tarixi Səh:232-260
9	10.05.22	Xristianlıq (Əsas xristian məzhəblərinə qədər) Xristianlığın yaranması və bir din olaraq cəmiyyət tərəfindən qəbulu. Xristianlıqda inanc, ibadət və əxlaq sistemi. Ata oğul müqəddəs ruh anlayışları.	Xristian ayinləri və "Təslis" anlayışının təhlili. Prof. Dr Günay Tümer, Prof. Dr. Abdurrahman Küçük , Dinlər Tarixi Səh:260-298
10	17.05.22	Əsas xristian məzhəbləri (Mövzunun sonuna qədər) Xristianlığın məzhəblərə bölünməsi (1054 Klermon kilsə məclisi) Xristian ayinləri və bayramları. Katolik və Ortodoks məzhəbləri və dini mərkəzləri. Kilsəyə qarşı ilk ayaqlanmalar və Protestantlığın yaranması.	Xristianlıqda məzhəb ayrışikliyi araşdırılması. Prof. Dr Günay Tümer, Prof. Dr. Abdurrahman Küçük , Dinlər Tarixi Səh:298-327
11	24.05.22	Bəzi sinkretist və yeni dini hərəkatlar (Babilik və Bahailiyə qədər) Yahova şahidlərinin tarixi və inancı. Məsihi hərəkatlar. Moonçuluq hərəkatının yaranması və fəaliyyətləri. Müasir dövrdə Məncular.	Moonçuluq və yahova şahidlərinin inancları və səmavi dinlərlə əlaqəsi. Prof. Dr Günay Tümer, Prof. Dr. Abdurrahman Küçük , Dinlər Tarixi Səh:375-386
12	31.05.22	Babilik və Bahailik (Mövzunun sonuna qədər) Babilinin yaranması və inancları. Bəhailiyin yaranması, inkişafı və əsas prinsipləri. Bəhailiyin inanc, Əməl və əxlaq əsasları. Müasir dövrdə Bəhailiyin dünya görüşləri.	Babilik və Bəhailiyin əsas dini görüşlərinin təhlili. Prof. Dr Günay Tümer, Prof. Dr. Abdurrahman Küçük , Dinlər Tarixi Səh:386-395
13	07.06.22	Misyonerlik fəaliyyətləri və günümüzdəki dialoq fəaliyyətləri. Misya, misyoner və misyonerlik anlayışları. Misyonerliyin tarixi. Dini təşkilatların qurulma və təbliğ prosesi. Masqalı təşkilatların qurulması.	"Misyonerlik nədir və insanlarla ünsiyyət qurma tərzləri" mövzusunda araşdırma Prof. Dr Günay Tümer, Prof. Dr. Abdurrahman Küçük , Dinlər Tarixi Səh:411-457
14	14.06.22	Günümüzdə yaşayan dinlər arasında inancla əlaqəli bəzi nöqtələrdə qısa bir qarşılaşdırma (Oruca qədər) Səmavi dinlərin bir birlərini qəbul etmələri. Səmavi dinlərdə tolerantlıq anlayışı. İlkin qəbilə dinlərindən günümüzdə qədər yaşamış dinlərin inanc əsaslarındakı oxşarlıq. Dinlərarası əlaqələrin inkişafı.	Yəhudi, Xristian və Müsəlman arasında oxşar və fərqli cəhətlərin təhlili. Prof. Dr Günay Tümer, Prof. Dr. Abdurrahman Küçük , Dinlər Tarixi Səh:411-446

15	21.06.22	<p>Oruc (Mövzunu sonun qədər)</p> <p>İlkin qəbilə dinləri və milli dinlərdə Oruc anlayışı.</p> <p>Səməvi dinlərdə olan Oruc ibadətinin fərqliliyi.</p> <p>Xristianlıqda Susma orucu.</p> <p>İslam dinində Ramazan orucu.</p>	<p>“Oruc hansı dinlərin mühüm ayinidir” mövzusunda araşdırma.</p> <p>Prof. Dr Günay Tümer, Prof. Dr. Abdurrahman Küçük ,</p> <p>Dinlər Tarixi Səh:486-503</p>
-----------	----------	---	--

№	Məşğələlərin adı	Saat müəhazirə	Tarix	Qeyd
	Dinlər tarixinə giriş	2	17.02.22	
	Dinin qaynağı	2	24.03.22	
3	İlk qəbilə dinləri	2	03.03.22	
4	Milli Dinlər (Konfutçyus, Taoizm, Şintoizm, Ənənəvi türk dinləri)	2	10.03.22	
5	Milli dinlər (Hunduizm, Caynizm, Sihizm, Zərdüştlük, Sabilik)	2	17.03.22	
6	Buddizm	2	24.03.22	
7	Yəhudilik (Yəhudi məzhəblərinə qədər)	2	31.03.22	
8	Yəhudi məzhəbləri (Yəhudilik mövzusunun sonuna qədər)	2	07.04.22	
9	Xristianlıq (Əsas xristian məzhəblərinə qədər)	2	14.04.22	
10	Əsas xristian məzhəbləri (Mövzunun sonuna qədər)	2	21.04.22	
11	Bəzi sinkretist və yeni dini hərəkatlər (Babilik və Bahailiyə qədər)	2	28.04.22	
12	Babilik və Bahailik (Mövzunun sonuna qədər)	2	05.05.22	
13	Misyonerlik fəaliyyətləri və günümüzdəki dialoq fəaliyyətləri	2	12.05.22	
14	Günümüzdə yaşayan dinlər arasında inancla əlaqəli bəzi nöqtələrdə qısa bir qarşılaşdırma (Oruca qədər)	2	19.05.22	
15	Oruc (Mövzunu sonun qədər)	2	26.05.22	

Fənn müəllimi:

S.H.Xəlilov